

Deltidsarbetande och möjligheten till självförsörjning

Sex av tio deltidsarbetande i detaljhandeln känner oro över att de har för få timmar för att kunna leva på sin lön. Förutom rädsla över att inte kunna försörja sig har osäkerheten i anställning och löner medfört flera negativa konsekvenser. Fyra av tio har haft svårt att skaffa permanent boende. Nästan hälften har avstått från tandläkarbesök, och fyra av tio har tvekat om att skaffa barn. Det visar en ny medlemsundersökning utförd av Novus Opinion.

Ofrivilligt deltidsarbete är ett utbrett problem i detaljhandeln. I tidigare undersökningar har det visat sig att två tredjedelar arbetar deltid, och att sex av tio deltidsanställda vill ha heltid eller få fler timmar på sitt kontrakt. Den främsta orsaken till deltid är att arbetsgivarna inte erbjuder heltid eller fler timmar på kontraktet. Det har lett till att många har svårt att leva på sin lön.¹

Vad skulle du göra om du hade 2 000 kr mer i lön?

”Äta mig mätt.”

”Kunna laga mina hål i tänderna.”

”Vi skulle äntligen kunna planera för att skaffa barn.”

I en ny undersökning² ställdes frågan: Är du orolig för att få ihop tillräckligt med timmar för att kunna leva på din lön? Av samtliga deltidsanställda svarade 56 procent att de kände sådan oro, och bland de som hade färre än 30 timmar i veckan var det 65 procent.

Andel **deltidsanställda medlemmar** i detaljhandeln som på grund av sin **nuvarande lön...**

Källa: Handels (2024) Novus undersökning om arbetsvillkor bland Handels medlemmar.

Not: Basen är medlemmar som har svarat att de är oroliga för att få ihop tillräckligt med timmar för att kunna leva på sin lön.

1. Handels (2023) Fakta från Handels: Deltidsarbetet i detaljhandeln. I den nya enkäten till medlemmar i detaljhandeln svarar 63 procent att de arbetar deltid. Enligt lönestatistiken som inkluderar icke medlemmar är det 70 procent som har deltid.

2. Enkäten gick ut till ett slumpvis urval av Handels medlemmar. Totalt svarade 12 737 medlemmar på enkäten. Svarefrekvensen blev 18,8 procent. Svaren har efterstratifierats med avseende på kön, ålder och huruvida man har förtroendeuppdrag eller inte. Svaren är därför representativa för Handels medlemskår.

Konsekvenser av osäkra och otillräckliga löneinkomster

Att deltidsanställda har en situation där man känner ekonomisk press är inte underligt. Med färre timmar blir löneinkomster lägre. För att få en bild av vad en sådan ekonomisk press kan leda till ställdes några konkreta frågor om hur livsvillkoren utanför arbetet kan påverkas. Ett välkänt problem med osäkra och otillräckliga inkomster är svårighet att skaffa ett permanent boende. Fyra av tio i denna enkät svarar att de haft sådana svårigheter.

Ett annat uppmärksammat problem är möjligheten att ha råd med en god tandhälsa. Nästan hälften (45 procent) har avstått från tandläkarbesök på grund av en låg löneinkomst. Även familjebildning påverkas. På denna fråga svarar fyra av tio att de tvekat inför att skaffa barn.

Behovet av fler timmar och högre löneinkomster

Få timmar på kontraktet innebär för många anställda att de behöver jaga timmar för att få ekonomin att gå ihop. En timme mer innebär utifrån en genomsnittlig timlön 760 kr mer i månaden. Två timmar innebär 1 520 kr mer och tre timmar innebär 2 280 kr mer.

I enkäten ställdes en öppen fråga om vad man skulle göra om man hade 2 000 kr mer i lön. Svaren visar att en sådan ökning av möjligheten till självförsörjning skulle innebära stora lättnader i en för många ansträngd ekonomisk situation. Svaren speglar en krass verklighet och visar vilka villkor många deltidsanställda lever under. I stor utsträckning handlar det om att 2 000 kr mer skulle göra den ekonomiska tillvaron mer dräglig.

Vad skulle du göra om du hade 2 000 kr mer i lön?

“Slippa låna pengar varje månad.”

“Kunna betala min receptbelagda medicin jag behöver varje dag.”

“Förhoppningsvis kunna unna mig och sonen lite bättre mat än nudlar.”

“Låta barnen vara med i lagsporter/föreningar.”

“Kunna köpa mat sista veckan på månaden utan att behöva leva på knäckebröd och vatten.”

“Lägga det på att kunna göra saker med mina barn och familj, nu lever man på minimum varje månad.”

“Sova bättre på natten på grund av mindre pengastress. Kunna spara pengar, äta mer hälsosamt och ha råd med gymkort.”

“Leva på min lön inte bara överleva.”